

SKUP 2001 – 6

Prosjekt: Sex-lege-saken
Medarbeider: Eivind Kopland og Knut Bråthen
Publikasjon: Drammens Tidende
Publisert: Høsten 2001
Medium: Avis
Tema: Helsevesen

Knut Bråthen

08.01.2002 13:57

Til: brit.tangen@ij.no

cc:

Emne: Metoderapport SKUP.

Metoderapport "Sex-lege-saken".

Publisert i Drammens Tidende fra onsdag 26. september - og pågår fortsatt.

Journalister: Eivind Kopland og Knut Bråthen.

Redaksjonens adresse: Drammens Tidende, postboks 7033, 3007 Drammen (tlf 32 20 40 00).

Journalistenes adresse: Drammens Tidende, postboks 5, 3371 Vikersund (tlf 32 78 64 70).

KORT BESKRIVELSE:

Saken handler i korthet om en sexdømt lege som fikk tilbake sin autorisasjon og ble ansatt som fastlege med ansvar for to tusen pasienter i Modum kommune. Mannen var dømt (i tre rettsinstanser) til to års ubetinget fengsel for gjentatte, grove seksuelle overgrep mot sin 12 år gamle stedatter. Han ble fratatt sin autorisasjon og slapp ut fra soning for to år siden. Han fikk tilbake sin autorisasjon i mai i fjor og søkte kort tid etter på den ledige fastlegeavtalen. Kommuneledelsen som ansatte mannen, visste om hans fortid. Drammens Tidende satte, som første avis, et kritisk søkelys på ansettelsen. Legen er uten tvil meget dyktig rent medisinsk faglig. Vårt utgangspunkt for å grave i mannens fortid var av hensyn til hans kommende pasienter. Vi stilte spørsmål ved om leger som er dømt for slike forhold er skikket til å kunne få arbeide som lege igjen?

Av en lang rekke hendelser og saker som har dukket opp i kjølvannet, vil jeg peke på fire konkrete ting som vår omtale av saken har ført til:

1. Den har fått i gang en nasjonal debatt om de samme regler for vandel skal gjelde for helsepersonell som for eksempel lærere og ansatte i barnehager. Daværende helseminister Tore Tønne ba blant annet Statens Helsetilsyn vurdere legens egnethet på nytt. Det ligger dessuten nå et lovforslag til utarbeidelse i departementet om at helsepersonell som er dømt for seksuelle overgrep ikke lenger skal kunne praktisere. Dette var satt på dagsorden før vår sak dukket opp, men legesaken gjorde at debatten skjøt fart igjen. Ooppdraget med en ny lov har departementet fått av Stortinget, som skal behandle lovforslaget i løpet av våren i år.
2. I kjølvannet av våre artikler er det dukket opp nye opplysninger om legens fortid, som gjør at det er reist ny tilsynssak mot ham. Opplysninger på bakgrunn av våre artikler kan tyde på at legen også har vært lege for stedatteren har forgrepet seg mot. Stemmer det, har mannen også utnyttet sin stilling som lege for å kunne forgripe seg på henne seksuelt. Da han fikk tilbake sin autorisasjon var av hovedbegrunnelsene at han nettopp ikke hadde utnyttet sin stilling som lege i saken. Hva konklusjonen på tilsynssaken blir, er rett rundt hjørnet.
3. Formannskapspolitikkerne i Modum kommune har krevd at administrasjonen som ansatte legen, trekker ansettelsen tilbake.
4. Nær 1300 av pasientene har valgt en annen fastlege

BAKGRUNN FOR SAKEN:

Lokalkontoret der jeg og Kopland arbeider har over lang tid satt søkelys på primærhelsetjenesten. Det har vært sterkt fokus på legenes arbeidssituasjon. Vi har skrevet om endeløse køer for å få legetime, om vaktlegen som måtte hentes av politiet for å skrive ut en dødsattest, fordi han ikke er tilgjengelig. Mannen hadde glemt å lade batteriene på sambandsutstyret.

- Legen som måtte hentes av en syk pasient fordi legen ikke turte kjøre bil på vinterstid vakte reaksjoner. Saken om en lege som tabbet seg ut slik at en barn døde i mors liv, var en annen sak vi har omtalt. Når kommunens mest populære lege med 2000 pasienter velger å slutte, er det således med stor interesse hvem som følger etter. Forut for dette var det et utrolig engasjement for å beholde den lokale legevakten.

- Når så den nyankomne legen står fram i lokalavisen, som er vår konkurrent, og forteller at han gleder seg til å begynne som lege igjen etter å ha arbeidet som bedriftsrådgiver en periode, stusset vi vel litt over hvorfor han akkurat hadde gjort det. Han prøvde med andre ord å bevisst tie om sin fortid. Vi fikk et tips om at noe var "galt" med mannens fortid.

Overraskelsen var stor da vi fant ut hva det gjaldt. Han var dømt på alle punkter i både herredsrett, lagmannsrett og til slutt i Høyesterett, som la på straffen med fire måneder til to års ubetinget fengsel.

PROBLEMSTILLINGER:

Kollega Kopland og jeg følte vi sto overfor følgende problemstillinger:

1. Mannen hadde sonet ferdig sin straff. Han var veid og funnet verdig å få tilbake sin autorisasjon. Han hadde svært gode anbefalinger fra en av landets fremste psykologer, som arbeider spesielt med sex-overgripere. Var det riktig å trykke historien om hans fortid, og dermed sørge for at en lege, som får de beste faglige skussmål, ikke får en ny sjanse her i livet. I timene etter at dommene tikket inn på faksen, snakket vi mye om folks mulighet til å sone, gjøre opp for seg og starte på nytt. At samfunnet generelt er mostandere av tilleggsstraff, som det er å bli omtalt i media på denne måten.

2. Argumentene for å trykke historien var flere:

- Bør ikke pasientene vite om hans fortid? Det var antakelig flere i pasientgruppen som selv hadde vært utsatt for seksuelle overgrep og som trolig ville følt det svært belastende å få vite om mannens fortid etter seks måneder, ett år eller lengre tid.
- Kan pasientene noen gang ha den nødvendige tillit, som kanskje er legenes viktigste kapital, når man visste at han hadde forgrepet seg så til de grader overfor et barn han hadde forsørgeransvar for? All forskning viser at overgripere ofte forgriper seg på nytt, selv etter terapi og at straffen er sonet.
- Kan lokalsamfunnet ha tillit overfor en helseadministrasjon, som etter eget utsagn ikke så at hans fortid skulle skape noen problemer vis-a-vis pasientene. Det faktum at denne mannen for eksempel aldri ville fått jobb i skolen, en barnehage eller for den saks skyld som leder for en fritidsklubb, mens han altså skal få lov til å være lege til mindreårige, har vært et sentralt spørsmål. Argumentet med at pasientene fritt kan velge lege holdt heller ikke. Legen er med i den kommunale legevakten og dermed må alle forholde seg til ham. Legen er også Modum kommunes smittevernlege, som blant annet arbeider tett med helsestasjonen og helsesøster - en tjeneste som blant annet driver med seksualopplysning overfor tenåringer.

HVA SAKEN FØRTE TIL:

- Vi valgte å anonymisere legens identitet. Årsaken var at hans biologiske barn bor i avisens nedslagsfelt. Det ble likevel raskt kjent hvem han var. Og da vi hadde vår første artikkel på trykk førte det til et svare rabalder. Det lokale Trygdekontoret, der man må henvende seg for å bytte lege, ble nedringt fra de åpnet og måtte sette på ekstra ressurser for å ta unna alle henvendelsene. Kanskje en mindre venselig opplysning, men det bekreftet ihvertfall vår påstand om at pasientene er opptatt av hvilken lege de har og hva han har gjort.
- Dagen etter første oppslag intervjuet vi legen selv. Han fikk tilbudet om et intervju allerede før vi trykket første artikkel, men han valgte å vente.
- Det ble stilt meget ubehagelige spørsmål til kommunens administrasjon fra den politiske opposisjon. Det førte til et mistillitsforslag mot legen og et flertall av politikerne valgte å stemme for at kommunen måtte bryte avtalen med legen koste hva det koste vil.
- På riksplan fikk saken bred omtale i VG, Dagbladet, Aftenposten, P4 og TV2. Men sett fra "tastauret" på et landsens lokalkontor i en distriktsavis, der vi har en rekke andre daglige gjøremål enn å følge opp en enkelt sak, er vi stolte av å ha sittet i førersetet i denne saken.
- Daværende helseminister Tore Tønne engasjerte seg i saken og krevde at Statens Helsetilsyn, som ga legen autorisasjonen tilbake, om å se på saken på nytt. Saken aktualiserte spørsmålet om ansatte i helsevesenet skal ha vandelsattest på lik linje med for eksempel lærere og ansatte i barnehager.
- Kolleger av legen gikk ut og kritiserte avgjørelsen til deres eget fagorgan.
- Det ble dannet en lokal aksjonsgruppe for å påvirke legen til å slutte.
- Cirka 1300 av de opprinnelige pasientene har sluttet hos legen.
- På bakgrunn av artiklene våre har Statens Helsetilsyn åpnet ny tilsynssak mot legen. I disse dager får vi svar på om han får fortsette å arbeide som lege.

METODER OG KILDER:

- Det unike med denne saken er at vi hadde rettsdokumenter å forholde oss til. Men det gjorde ikke nødvendigvis saken enklere å arbeide med. Saken reiste for oss sterke etiske dilemmaer. Ikke minst hvor langt vi kunne gå i å identifisere personen. Det var også viktig for oss å holde tungen rett i munnen og ikke antyde at han er kapabel til å forgripe seg på nytt. Det var viktig å skille mellom hans faglige kvaliteter og de handlingene han er dømt for. Det har vært mange som har villet si noe om saken, men vi har lagt mye arbeid i å skille klinten fra hveten. Å finne de som hadde noe å fare med, utover det å rent overfaldisk snakke om at denne mannen høyst sannsynlig er en "gammel gris", har avstedkommet utrolig mye arbeid. Som fedre har vi også arbeidet mye med oss selv for ikke å la egne antipatier, som man kan føle overfor overgripere, komme til uttrykk.

- For oss har det vært viktigst å rette søkelyset mot det faktum at samfunnet ikke behandler tillitspersoner likt i slike saker. Mens en lærer, en ansatt i barnehager eller en fritidsleder ikke kan fortsette i sine jobber etter en slik dom, kan altså en ansatt i helsevesenet gjøre det.
- Det er også et tankekors at det er leger selv som avgjør hvorvidt en kollega kan få tilbake en autorisasjon og at det ikke er noe frittstående organ som vurderer en leges egnethet.
- Vi har også forsøkt å se saken fra legens side, og det faktum at han inntil vi begynte å grave i saken hadde han gjort opp for seg og således var å anse som en fri person som hadde lagt sine feiltrinn bak seg.
- Men vi har også følt at det varmer rent menneskelig når personer som selv har vært utsatt for overgrep a-la de legen har begått, har tatt kontakt og takket avisen for den jobben som er gjort. Man skal kanskje ikke alltid ta slike subjektive ting innover seg, men det er vel et sunnhetstegn i samfunnet når vi tar avstand fra seksuelle overgrep mot barn.

SAKEN HAR PREGET OSS:

- Vi har opp gjennom årene arbeidet med mange serier som har ført til langt flere artikler enn denne. Den har likevel vært omfattende, fordi påtrykket fra lesere, tipsere og kilder har vært så enormt. Vi har forsøkt å vinkle saken utfra en at den var viktig å få på dagsorden og vi har etter vår egen oppfatning ikke gått i fellen om å meske oss med de små pikante detaljene som er å lese i dommene. At vi ikke har intervjuet jenta han forgrep seg mot har også vært et bevisst valg, fordi hun fortsatt sliter med sterke ettervirkninger. Men vi har hatt en viss dialog med hennes familie.
- Som journalist "ute på bygda" har vi denne gang følt at vårt arbeid har satt dagsorden også på sentralt hold i både Storting og i Statens Helsetilsyn.

PS: Vi vil ettersende kommende artikler i denne saken. Legger også ved en kopi av rapporten sammen med kopier av artikler.
Med vennlig hilsen

Journalist Knut Bråthen, Drammens Tidende.
Tlf 32786470 eller 92233605.
Ha en fortsatt god dag.